

Rotel VII

**Minskad köttkonsumtion – minskad klimatpåverkan, motion av
Raymond Wigg m.fl, (MP)**

2011:28

En fjärdedel av de patienter som kommer in till våra akutsjukhus i dag är undernärda och den mat som serveras på sjukhusen hjälper ofta inte till att förbättra situationen utan bidrar till fortsatt näringsbrist som leder till både stort personligt lidande och onödigt höga sjukvårdskostnader. Bra mat är oerhört viktigt för att behålla hälsan och ännu viktigare för tillfrisknandet när man är sjuk.

Det finns en tydlig koppling mellan alla led i produktion, distribution, förädling och tillagning av mat samt dess påverkan på både hälsa, miljö och klimat. Dagens storskaliga, konventionella produktion av framförallt animalisk föda slukar allt större resurser och har en i många fall förödande inverkan på både klimatet och stora ekosystem.

Redan nu följer städer, kommuner, landsting och regioner i Sverige och världen över uppmaningen från FN att minska köttkonsumtionen. Helsingfors, Sao Paulo, San Francisco, Kapstaden, Bremen, Gent och Östersund har redan infört en köttfri dag i veckan. Sodexo i USA, som serverar 10 miljoner måltider om dagen, införde i januari 2011 köttfri måndag som en del i företagets hälsofrämjande arbete. 2010 gick den borgerliga alliansen i Örebro tillsammans med Miljöpartiet de gröna till val på att gradvis minska konsumtionen av kött i Örebros skolor.

För drygt ett år sedan införde den belgiska staden Gent *Donderdag Veggedag* – vegetariska torsdagar. På torsdagarna är vegetarisk mat huvudalternativet i de kommunala verksamheterna. De som önskar, eller har behov av det, får förstås kött, men det vegetariska är huvudalternativet. Som en del av satsningen har staden tryckt upp kartor i massupplagor där vegetariska restauranger är utmärkta, och man utbildar även människor i vegetarisk matlagning samt verkar överlag för en minskad köttkonsumtion. Bakgrunden är att Gents politiska ledning vill vidta alla de åtgärder de kan för att minska kommunens klimatpåverkan. En minskad köttkonsumtion är i sammanhanget en viktig åtgärd. Vi vill att Stockholms läns landsting (SLL) fortsätter att öka andelen ekologisk mat i sina verksamheter och i likhet med det som redan sker i det lokala och regionala arbetet införa en köttfri måndag.

Vi vill helt enkelt att SLL ska ge större uppmärksamhet åt den vegetariska kosten, och på valfri dag (förslagsvis måndagar) lyfta fram goda, näringsriktiga, och lustfyllda vegetariska alternativ på matsedlarna i samtliga verksamheter. Självklart kommer patientsäkerheten först, och den som har behov av eller uttrycker särskilda önskemål om särskild kost ska naturligtvis få sina önskningar uppfyllda, men huvudalternativet på måndagsmenyn ska vara vegetariskt. För hälsan, klimatet och miljön – men också för ekonomin – vore detta en framgång.

Några argument

Hälsa

Enligt Världscancerfonden kan en tredjedel av västvärldens cancerfall förebyggas med en hälsosam livsstil. Världscancerfonden har uppgraderat varningen för rött kött till högsta nivån och avråder helt från alla processade charkvaror, som korv och hamburgare. Deras mål angående rött kött är en snittkonsumtion på 300 gram/vecka, vilket blir 16 kg/år.

Världens tyngsta folkhälsoinstitut, John Hopkins Bloomberg School of Public Health, stödjer kampanjen Meatless Monday med syftet att bekämpa cancer, hjärt- och kärlsjukdomar, diabetes och fetma.

Kött och hälsa

I november 2007 släppte Världscancerfonden, WCRF, rapporten *Food, nutrition, physical activity, and prevention of cancer*. Under fem år granskade experterna sammanlagt 7 000 forskningsrapporter som sträcker sig tillbaka till 1960-talet. Arbetet följdes noga av Världshälsoorganisationen WHO, Unicef och andra tunga FN-organ. Den största nyheten var att en sammanvägning av 86 stora studier visar att risken för tjock- och ändtarmscancer är 30 procent större för dem som äter mest rött kött, jämfört med dem som äter minst. Lika övertygande är bevisen för riskerna med processade charkvaror, ett problem som lyftes fram 2006 i en studie på Karolinska institutet.

Köttkonsumtionen skenar

Enligt Jordbruksverkets statistik konsumerade svensken år 2010 omkring 60 procent mer kött än 1960. Sedan 1990 har köttkonsumtionen ökat med 40 procent. FN spår att den totala köttkonsumtionen i världen kommer att fördubblas till år 2050, bland annat på grund av ökad köttkonsumtion i Kina och Indien, samt befolkningsökningen i världen. Svenskens årliga köttkonsumtion uppgår i dag till 85 kg och det är tyvärr en siffra som inte avviker särskilt mycket från snittet i Europa som är 89 kg.

Konsekvenser av den ökande köttkonsumtionen

I juni 2010 släppte FN:s miljöprogram, UNEP, en rapport i vilken man konstaterade att världens höga konsumtion av kött- och mejeriprodukter är ohållbar. Samtidigt visar beräkningar från FN:s livsmedels- och jordbruksorganisation FAO att hungern i världen är värre än någonsin och att 1 miljard människor är kroniskt undernärda, med andra ord svälter. Ökad köttkonsumtion skapar en ökad efterfrågan på foder och därmed på jordbruksmark. Djurhållning upptar redan i dag 70 procent av världens jordbruksmark och 1/3 av jordens isfria jordyta, enligt FN. Den ökade efterfrågan på kraftfoder leder till högre matpriser, vilket ökar svälten. Höjda matpriser är ett stort hot mot människors hälsa och möjlighet att lägga resurser på att investera i exempelvis utbildning. Det skapar också stora sociala spänningar i områden där marginalerna redan är knappa.

Klimat

Enligt FN har storskalig djurhållning en större påverkan på klimatet än transporter. Deras uppskattning är att djurhållningen står för 18 procent av växthusgaserna. Enligt World Watch Institute står djurhållningen för hälften av världens växthusgaser eftersom man även räknar in följd effekter av djurhållningen på klimatet. När man ser till energiåtgång kräver framställningen av ett kilo animaliskt protein 10 till 20 gånger mer energi än framställningen av ett kilo vegetabiliskt protein med fullgott proteininnehåll. Enligt SIK, Institutet för livsmedel och bioteknik, har ekologiskt jordbruk och animalieproduktion mindre klimatpåverkan än konventionellt jordbruk, främst eftersom man använder grovfoder (hö) i högre utsträckning och att vallarna har lägre utsläpp av växthusgaser (SIK-rapport Nr 830 2011 – *Klimatavtryck av ekologiska jordbruksprodukter*).

Djurhållning och miljö

I november 2006 släppte FN:s organ för mat och jordbruk, FAO, en rapport med mycket hög vetenskaplig status med titeln *Livestock's Long Shadow*. Rapporten är en grundlig genomgång av den globala storskaliga djurhållningen och landar i slutsatsen att:

”The livestock sector emerges as one of the top two or three most significant contributors of the most serious environmental problems, at every scale from local to global. The findings of this report suggest that it should be a major policy focus when dealing with problems of land degradation, climate change and air pollution, water shortage and water pollution and loss of biodiversity.”

Enligt rapporten är de miljöproblem som följer i spåren på vår moderna produktion och överkonsumtion av kött många och svåra. Boskapssektorn framträder som en av de två eller tre sektorer som bidrar till de allvarligaste miljöproblemen från lokal till global nivå.

Ett tillkommande miljöproblem som är lite extra intressant ur svenskt vidkommande är näringsläckaget från jordbruket. Eftersom 80 procent av Sveriges jordbruk används för foderproduktion till boskap är köttindustrin även en av de främsta orsakerna till övergödningen av Östersjön. I dag motsvarar de syrefria bottenarna två Danmark, en yta som växer. Enligt en rapport från BERAS (Baltic Ecological Recycling Agriculture and Society), *Ekologiskt kretslopps jordbruk och samhällsutveckling i Östersjöregionen*, bidrar ett ekologiskt lantbruk till att minimera dessa utsläpp.

Djurhållning och markanvändning

Det gamla bondesamhället var oerhört resurseffektivt där en ko som åt hö omvandlade 2 energienheter biomassa till 1 energienhet mjölk. Sverige använder i dag omkring 80 procent av jordbrukslandskapet till foderproduktion. Detta räcker för att tillfredställa lite drygt 50 procent av Sveriges köttkonsumtion, resten importerar vi. Dessutom importerar vi 385 000 ton sojaböner från Amazonas som djurfoder, vilket väcker frågan hur ”svenskt” svenskt kött i själva verket är. Utöver detta importerar vi överskott av biomassa från oljepalmsplantager vilket används som

djurfoder. Det finns med andra ord en koppling mellan den ökade köttkonsumtionen i Sverige och skogsskövlingen på Borneo och i Amazonas.

Ekonomi

En minskad påfrestning på miljö och klimat leder självklart till långsiktigt hållbara ekosystem och en bättre världsekonomi. Det finns också ett närmare ekonomiskt perspektiv för att i högre grad äta vegetariskt. Energiåtgången för att framställa ett kilo nötkött är 12,8 kWh – att jämföras med framställningen av ett kilo baljväxter som endast förbrukar 0,86 kWh. Det är alltså 15 gånger dyrare att framställa animaliskt protein jämfört med vegetabiliskt.

Landstingets miljöprogram

I landstingets miljöprogram står det tydligt att uppdraget ska utföras på ett sätt som är klimateffektivt, resurseffektivt och med ett hälsofrämjande miljöarbete i fokus. En minskad konsumtion av kött borde därför vara en fråga där det råder en bred enighet över partigränserna. Vi förtroendevalda i kommuner, landsting och regioner har ett ansvar för att ändra den misshushållning som dagens överkonsumtion av köttprodukter innebär.

Miljöpartiet de gröna föreslår därför landstingsfullmäktige besluta

- att upplysa om hälsoriskerna som är förknippade med den kraftigt ökande konsumtionen av rött kött
- att arbeta för att minska SLL:s klimatpåverkan genom att införa köttfria dagar, exempelvis måndagar, i våra verksamheter
- att minska SLL:s miljö- och klimatpåverkan genom att öka andelen ekologisk mat

Datum 2011-10-11

Namn

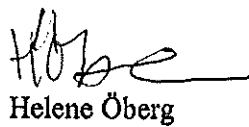

Yvonne Blombäck

Vivianne Gunnarsson

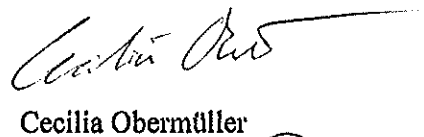

Jakob Dencker

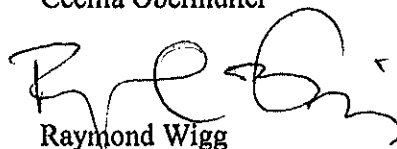
~~Michel Silvestri~~

Tomas Eriksson

Helene Öberg

~~Thomas Bengtsson~~

Cecilia Obermüller

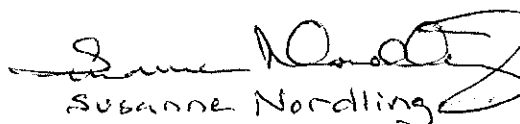

Raymond Wigg

Jacqueline Bouvin

Marie Åkesdotter

Marie-Helena Dahlberg

Ann-Sofi Mathiessen

Susanne Nordling